

Könyvajánló

Balázs Sándor—Nagy Andor: A romapedagógia elméleti és gyakorlati alapjai. Szöveggyűjtemény. Bp. OKKER Kiadó. 2000. 199 oldal. 850 Ft.

A hazai cigányság problémái korábban csupán időszakosan, egy-egy felhángoló konfliktus után kerültek a figyelem középpontjába. Mára, részben a média jóvoltából, ezek a problémák a mai magyar közélet állandó témájává váltak, széles körben vált világossá, hogy a romák életkörülményeinek jelentős javítása – uniós csatlakozásunk miatt is – halaszthatatlan feladat.

A közoktatásban, amely a romák felzárkózásának esélyét nyújthatná, bizonyos eredmények ellenére – köztudottan – nem tapasztalható komoly előrelépés a cigány tanulók nevelésében. A kevés számú pozitív példa nem feledtetheti a tényt: iskolarendszerünk jelen állapotában nincs felkészülve cigány tanulók iskolai problémáinak hathatós kezelése.

A rendszerváltozást követően a cigányság oktatásával kapcsolatos viták tovább éleződtek. Ma is folynak eszmecserek arról, hogy a cigány tanulók iskolai problémáinak kezelése etnikailag semleges vagy markánsan etnikai szempontú legyen, hogy az integrált vagy az autonóm oktatás-e a jobb. Nagyon a véleménykülönbségek a felzárkóztatás hatékonyságát, valamint a támogatási rendszer eredményességét illetően, és még sorolhatnánk a vitatott kérdéseket.

A szöveggyűjtemény nem a különböző nézetek szembeállítására törekszik, hanem használható, gyakorlatias ismereteket kíván közölni. A szerkesztők egyrészt nagyobb tanulmányokból, másrészt vizsgálatokból merítettek, illetve a könyv harmadik egysége rövid nemzetközi kitekintést nyújt: hogyan oktatják a cigánygyermeket Európa egyes országaiban.

Bűn és bűnhődés. 1-2. kötet. Győr. Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata. 2000–2001. 225, 131 oldal. 2400 Ft. (Győri tanulmányok. Tudományos Szemle. 23-24.)

Győr Város Levéltára, a Győri Xántus János Múzeum és a Magyar Kriminológiai Társaság Észak-dunántúli Regionális Szekciója 1999. Április 29-30-án rendezte meg a „Bűn és bűnhődés” című tudományos konferenciát. A konferencia és a hozzá kapcsolódó kiállítás sorozat fővédnöke Dr. Dávid Ibolya igazságügyi miniszter asszony volt.

A kétnapos rendezvényen közel negyven előadás hangzott el főként a büntetőjog története témakörben. Az előadások mellett nyolc tematikus kiállítást tekinthettek meg az érdeklődők. A konferencia anyagát közlő első kötetben tizenhat, a másodikban hét tanulmány található. E gazdag és rendkívül változatos anyagból csak azokat az írásokat emeljük ki, amelyek szorosabban kapcsolhatók a büntetés-végrehajtáshoz.

Az első kötetben Dr. Vókó György tanulmánya a magyar büntetés-végrehajtási jog európai harmonizációs eredményeit mutatja be. Pados József a Sopronkőhidai Fegyház és Börtön történetét dolgozta fel. Marosi Krisztina tanulmányának tárgya a középkori börtön. Márfi Attila dolgozata a dualizmus korának rabsegélyezésébe enged bepillantást. A második kötetből kiemelendő Vigh József tanulmánya, amely a bűn és bűnhődés problématicáját a kriminál politikai elvek tükrében vizsgálja.

E két kötet értékét – tartalmukon túl – a nagyon szép, igényesen kialakított külső is növeli. A könyvek illusztrálására archív börtönfotókat használtak fel. Mindkét kiadvány címlapján Bali Mihály magyar királyi ítéletvégrehajtó egészalakos fényképe szerepel.

Gulag. A szovjet táborrendszer története. Szerk. Krausz Tamás. Bp. Pannonica Kiadó. 2001. 440 oldal. 3490 Ft.

A Gulag-ról, a szovjet „átnevelő” és/vagy munkatábor-rendszerről a szélesebb magyar közvélemény előtt Szolcsenyicin „*A Gulag szigetcsoport*” című műve 1989-es megjelenése óta tud.

Az az óta eltelt bő évtizedben számos visszaemlékezés jelent meg magyarul a Gulagról. (Ld. pl. Rózsás János könyveit.) Ez az idő azonban nem volt alkalmas arra, hogy a szépirodalmi művek és memoárok mögé a történeti feldolgozások is felsorakozzanak. A sztálini koncentrációs táborok jelensége a kedvelt publicisztikai témává lépett elő, s fokozatosan a történetiszemlélet revíziójának egyik kiemelt terepe lett hazánkban. Gulag és

Auschwitz egymás szinonimájává vált. A nemzetközi tudományosságban ugyanakkor az utóbbi időben jelentős kutatások folytak, amelyek – a kötet szerkesztője szerint – „tarthatatlanná teszik az ilyen leegyszerűsítéseket, torzításokat, a hitleri Németország és a sztálini Szovjetunió történelmi egybemosását”.

A kötet az ELTE Ruszisztikai Központjának szellemi terméke. Egyrészt magyar és külföldi szerzők tanulmányait közli hármast bontásban (történelmi értelmezés, működés, számadatok), másrészt dokumentumokat, forrásokat, adatokat publikál, harmadrészt, mellékleteket tartalmaz.

A kiadvány kétségtől a Gulag-jelenség sokoldalú bemutatására törekszik, ám egyes megállapításai bizonyára vita tárgyát fogják képezni a szűkebb szakma, illetve a széles nagyközönség körében.

2001. 50 Emlékkönyv 1951 éves a börtönbútorgyár. Szerk. Oláh Miklós. Szeged. Bába és Társai Kiadó. 2001. 272 oldal. 1500 Ft. (A Tisza Hangja 104.) („Szegedi Csillagbörtön” történeti, tudományos, módszertani közlemények III.)

Jelen kötet az Alföldi Bútorgyár fenállásának 50. évfordulójára készült, ám nem csak a Szegedi Fegyház és Börtönben folyó bútorgyártás öt évtizedére tekint vissza, hanem képeket villant fel a munkáltatás történetéből is.

Csapó József ügyvezető igazgató bevezető tanulmánya dokumentumok alapján mutatja be az elítélt-foglalkoztatás kialakulását, filozófiáját, a különböző korok felfogását. Ezután a visszaemléke-

zések következnek, amelyek érzékletesen, helyenként a humort sem mellőzve idézik fel a bűrtorgyár múltját. A tanulmányok sorában Balogh László, Jeszenszky Soma, Mocsai Zoltán, Nagy István, Oláh Miklós és Zsifkó Jánosné írásait olvashatjuk. A Dokumentumok, események címet viselő gondolati egységben Balogh László a gyár életében bekövetkezett tragédiákat dolgozza fel, Gaál Béla szintén az intézet hősi halottainak állít emléket. Ebben a részben Csóti Andrásnak egy korábbi, a Börtönügyi Szemlében megjelent írása is helyet kapott.

A könyv közli a bűrtorgyárral kapcsolatban megjelent irodalmat, ezen felül egy nagyon informatív mutatóval is rendelkezik, amely a személyek és földrajzi helyek neveinek feltüntetésén kívül intézménynév-, sőt gyártmány-mutatót is tartalmaz. A kötetben – a korábbi hagyományoknak megfelelően – idegen nyelvű összefoglalók találhatók.

A szerkesztő, Oláh Miklós utószavában felidézti a könyv megszületésének körülményeit, s köszönetet mondva a közreműködőknek kifejezi azt a meggyőződését, hogy a bűrtorgyár történetének feldolgozását csak egy második, bővebb anyagú monográfia teheti teljessé.

Szántó Gábor: Mundérban mindhalálíg. Zsarusírató. Bp. ESZGÉ Bt. 2001. 576 oldal. 1500 Ft.

A szerző, aki könyvét rendőr barátainak és a rend minden barátjának ajánlja, még a nyolcvanas évek végén látott annak a feladatnak az elvégzéséhez, hogy a munkájuk során életüket veszített rendőrök életútját felkutassa.

A gyűjtőmunka a – könyv írója szerint – rendkívül hosszadalmasnak és fáradságosnak bizonyult. A felgyülemlett adatokat Szántó Gábor, ha lehetett, több oldalról is ellenőrizte. Eredményeinek egy részét bűnügyi hetilapokban publikálta – történeti vázlatai a Börtönújságban is megjelentek –, az egész anyag könyv alakban azonban csak most látott napvilágot.

A kiadvány előszavának címe – Védenek és védtelek – egyrészt a rendőrség fáradságos, nem eléggé megbecsült munkájára, másrészt arra utal, hogy a rendőrök gyakran válnak bűncselekmény áldozatává.

A könyv huszonnégy hősi halált halt rendvédelmi dolgozó portréját vázolja fel. A rendkívül olvasmányos írások feltárják az áldozatok életét, hogy kik voltak ők, haláluk körülményeit, azt, hogy mi lett gyilkosaikkal, s hogy hogyan élnek özvegyeik, árváik.

A kötet végén található Mártírok, hősök, áldozatok című adattár a fellelhető történeti adatok felhasználásával összegyűjti a meggyilkolt rendvédelmi dolgozók neveit – a kezdetektől 1999-ig. Közöttük megtalálhatók a büntetés-végrehajtás hősi halottai is. Az időrendi felsorolás az adott időszak belügyminisztereinek, főkapitányainak neveit szintén tartalmazza.

A kriminalisztika aktuális kérdései. Tanulmányok öt európai országból. Szerkesztette Katona Géza. Bp. BM. Kiadó. 2001. 251. oldal. 1280 Ft.

Közismert, hogy hazánkban viszonylag rövid időn belül jelentkeztek a rendszerváltás nyomán kialakult tár-

sadalmi-gazdasági fejlődés nemkívánatos kísérőjelenségei. Nyilvánvalóvá vált, hogy komolyan számolni kell az ugrásszerűen meg növekedett bűnözés következményeivel.

A bűnözés elleni harcban komoly szerepet kell kapnia – többek között – az új körülményekhez igazodó kriminalisztikának is. A kriminalisztika azon tudományok körébe tartozik, amelynek ismeretanyaga állandóan – és időszakonként igen gyorsan – változik. Egy újabb tudományos eredmény, egy jogszabályváltozás, vagy éppen egy új elkövetési metódus olyan helyzetet teremthet, amelyre feltétlenül reagálni kell.

A kötet tizenkét tanulmányt tartalmaz. A német, osztrák, svájci, angol és lengyel szerzők írásait két nagy cso-

portba sorolhatjuk. A szerzők egy része a kriminalisztika fejlődési perspektíváival foglalkozik, más részük egyéb témákat érint. Olvashatunk a könyvben, pl. a szervezett bűnözés nemzetországi helyzetéről, a bűnözés elleni harc ausztriai kérdéseiről vagy a számítógép alkalmazásáról a kriminál technikában.

Jelen kötet elsősorban a Rendőrtiszti Főiskolán folyó, a kriminalisztikával kapcsolatos oktatást segíti, azonban nem csak az oktatók és hallgatók, hanem a kutatók és a gyakorlati szakemberek is haszonnal forgathatják e munka lapjait. A könyv gondolataival érdemes megismerkedni a kriminalisztika hazai fejlesztése és az uniós csatlakozásunk érdekében.

Deák Ferenc István

*Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság
Szakkönyvtára szerzeményeiből.*